

VMM vestiging Gent - Milieuprestaties

Milieuverklaring 2018

INHOUD

1	Beschrijving van de EMAS-site Gent.....	4
2	Milieuprestaties.....	6
2.1	Water. Geen verbetering	6
2.1.1	Watergebruik	6
2.1.2	Afvalwater	7
2.2	Energie. Gemengde resultaten	7
2.2.1	Elektriciteitsverbruik.....	7
2.2.2	Gasverbruik	8
2.3	Emissies. Goed en minder goed	9
2.4	Mobiliteit. Woon-werkverkeer vergroent stilaan	10
2.4.1	Dienstreizen	10
2.4.2	Woon-werkverkeer	11
2.5	Biodiversiteit: natuur in een stedelijke omgeving	12
2.6	Grondstoffen: papierverbruik daalt drastisch.....	12
2.7	Afval. Gunstige evolutie	13
2.8	Duurzame overheidsopdrachten	15
3	MILIEUACTIEPLAN	16

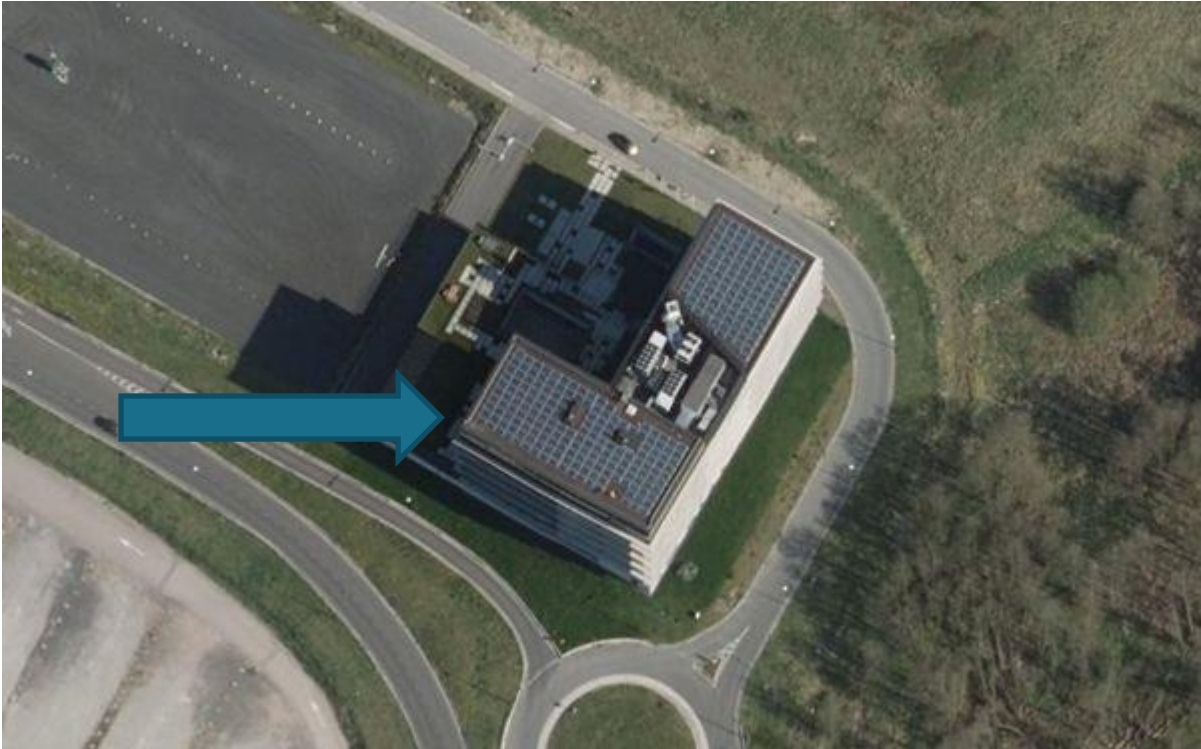

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: VMM-gebouw Gent.....	4
Figuur 2: Waterverbruik op de locatie Gent in de periode 2013-2017: totaal jaarverbruik en jaarverbruik per vte6	
Figuur 3: Elektriciteitsverbruik site Gent: verbruik in MWh per jaar en verbruik in kWh per vte (2013-2017)	8
Figuur 4: Gasverbruik (reëel) voor de site Gent in kWh/m ² bruto vloeroppervlakte (2013-2017).....	9
Figuur 5: Directe CO ₂ -emissie voor de site Gent (2012-2017): totale emissie en emissie per vte	10
Figuur 6: Dienstverplaatsingen, personenkilometers dienstverkeer (km) op de site Gent (2013-2017).....	11
Figuur 7: Aandeel vervoerswijzen in het woon-werkverkeer voor de site Gent (2011-2016).....	11
Figuur 8: Papierverbruik voor printen en kopiëren voor Gent in kg/vte (2011-2017).....	13
Figuur 9: Afvalproductie per fractie op de site Gent (2012-2017)	14

1 BESCHRIJVING VAN DE EMAS-SITE GENT

Figuur 1: VMM-gebouw Gent

Raymonde de Larochelaan 1
9051 Sint-Denijs-Westrem (Gent)

De site is bereikbaar met de tram. In het gebouw werkt overwegend administratief en labopersoneel. Het totale aantal mogelijk aanwezige personen bedraagt ongeveer 125. Het gebouw is toegankelijk via een toegangscontrolesysteem.

In 2017 waren er 119 personeelsleden en 107,8 vte aanwezig. In het najaar van 2017 werd een deel van het gebouw verhuurd aan de collega's (7 personeelsleden) van het INBO.

In het gebouw werden een aantal milieutechnieken toegepast. Zo zijn er voor de verwarming en de koeling warmtepompen en een warmtepompkoeling aangesloten op een BEO-veld (Boorgat Energie Opslag-veld), in de laboruimten zorgen ventiloconvectoren voor een constante temperatuur, de platte daken zijn groendaken met infiltratiebalken, er zijn fotovoltaïsche zonnepanelen, en er is een ondergrondse waterbuffer voor vertraagde afvoer. Getoetst aan de duurzaamheidshandleiding 'Waardering van kantoorgebouwen' van de Vlaamse overheid behaalt dit project het maximum aantal van 4 sterren.

Het L-vormige gebouw bestaat uit 7 verdiepingen met een administratief deel en een laboratoriumgedeelte:

2 MILIEUPRESTATIES

2.1 Water. Geen verbetering

2.1.1 Watergebruik

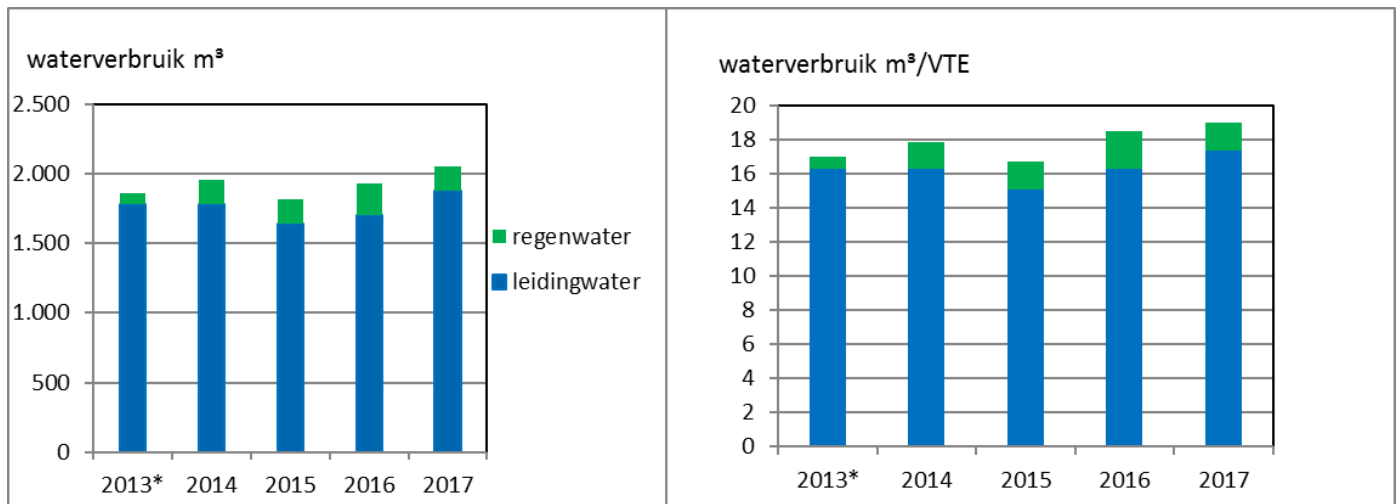
Operationele doelstellingen

- De substitutie van het gebruik van leidingwater door regenwater en grondwater maximaliseren.
- Het waterverbruik blijft status quo ten opzichte van 2014 in 2019.

Het waterverbruik is met 5,1 % toegenomen t.o.v. 2014 (leidingwater met 5,3%, regenwater met 2,9 %) en het aandeel regenwater in totaal verbruik neemt niet toe (8,6 % in 2017). Er was immers minder regenwater beschikbaar wegens de lange droge periode in 2017.

In 2017 daalde het aantal vte's met 1 % ten opzichte van 2015. Per vte werd er 19 m³ water verbruikt in 2017 t.o.v. 18,5 m³ in 2016, waarvan 8,6 % hemelwater. Tussen 2013 en 2017 steeg het totale waterverbruik (m³) met 10 %. Door de laboratoriumactiviteiten lag dit waterverbruik aanzienlijk hoger dan in de andere locaties. Bijkomend was er een defect aan de hygiënische ventilatie van de labs in december 2016, waardoor er een groot meerverbruik van drinkwater was. Dit meerverbruik is ook zichtbaar in de cijfers van 2017.

Het leidingwater wordt aangewend voor de laboratoriumactiviteiten, de conditionering van het binnenklimaat in het gebouw, de wastafels en douches, de keuken en deels voor de spoeling van de toiletten. Het hemelwater wordt gebruikt voor het spoelen van de toiletten, het reinigen van de lokalen en het wassen van de dienstwagens.

Figuur 2: Waterverbruik op de locatie Gent in de periode 2013-2017: totaal jaarverbruik en jaarverbruik per vte

*raming leidingwaterverbruik

Wat kan er beter?

- Vervanging van de toiletkranen voor minder waterverbruik.
- Beter monitoring van de ventilatie

Instructies opmaken en personeel sensibiliseren mbt het wassen van wagens met regenwater.

2.1.2 Afvalwater

Operationele doelstelling 2017-2019

- De VMM behandelt haar afvalwater volgens de opgelegde wettelijke normen. Ze is een trendsetter inzake de behandeling van afvalwater voor de bedrijven en de huishoudens die ze controleert en adviseert.

Wat kan er beter?

- Richtlijnen opvolgen voor het wassen van de bedrijfsvoertuigen in de autowasplaats.

2.2 Energie. Gemengde resultaten

2.2.1 Elektriciteitsverbruik

Operationele doelstelling

- Het elektriciteitsverbruik (kWh/vte) daalt in 2019 met 5 % t.o.v. 2014.

Resultaten 2017

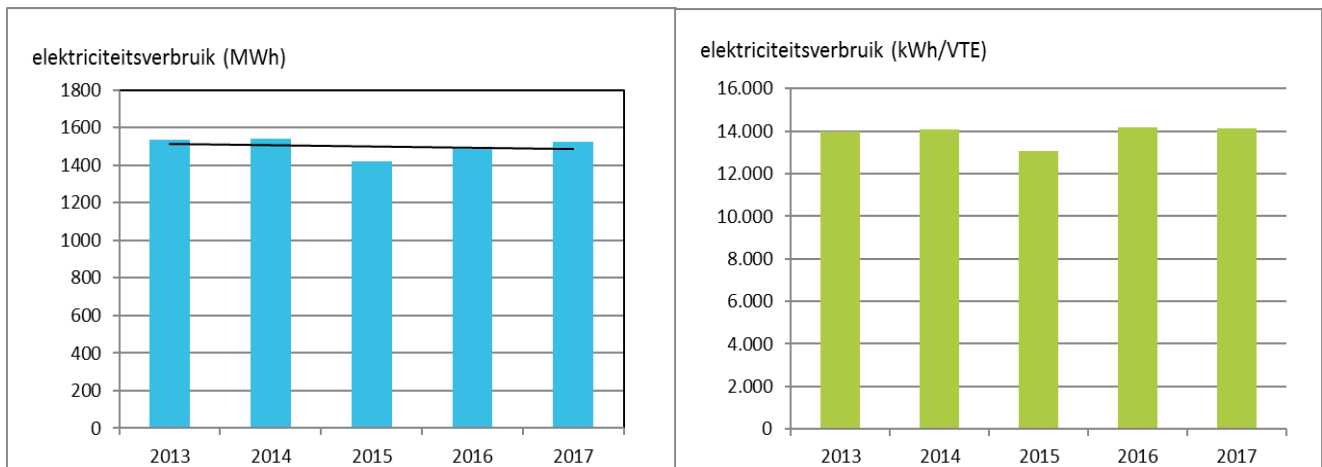
Het elektriciteitsverbruik is exclusief het verbruik van de elektriciteitsproductie met fotovoltaïsche zonnepanelen op de site in Gent. In het gebouw is er op drie verdiepingen een laboratorium gevestigd. De verwarming (deels) en koeling van zowel de labo's als de kantoren gebeurt elektrisch door warmtepompen. Hierdoor is het elektriciteitsverbruik in dit gebouw niet vergelijkbaar met een andere kantoorlocatie. Vanaf eind 2013 is het laboratorium volledig operationeel, het referentiejaar is dus 2014.

In 2014 was het absolute verbruik 1.538 MWh. Door een gerichte opvolging van de technieken en afstelling van de labotoestellen kon het verbruik dalen met 8 % in 2015. In 2016 en 2017 noteerden we weer een stijging ten opzichte van 2015. Dit was onder meer te wijten aan een meerverbruik van de warmtepompen / koelmachines die het gebouw klimatiseren (meerverbruik 2017 t.o.v. 2015: labs +9 % en kantoren +7 %). In 2017 werd ook beslist omwille van veiligheidsredenen om bij de luchtgroep van de labo's het verlaagd debiet in de weekends terug uit te schakelen. Het aandeel elektriciteit opgewekt met zonnepanelen bedroeg 3 %.

Per vte evolueerde het elektriciteitsverbruik van 14.058 kWh/vte in 2014 naar 14.121 kWh/vte in 2017. Het aantal vte's bleef nagenoeg gelijk en nam slechts met 1,6 vte af tussen 2014-2017. Tussen 2014 en 2017 bleef het verbruik quasi status quo en steeg met 0,45%. De labotoestellen en de verluchting van de labo's verbruiken het meest. Per VTE daalt het verbruik tussen 2016 en 2017 met 0,5%.

Vanaf oktober 2017 stijgt de personeelsbezetting door een verhuur van ruimten aan het INBO. Dit zal pas in 2018 in rekening gebracht worden, omdat we maar halfjaarlijks de cijfers van de personeelsbezetting aanpassen.

In Gent bedraagt de opbrengst van zonnepanelen 45.976 kWh.

Figuur 3: Elektriciteitsverbruik site Gent: verbruik in MWh per jaar en verbruik in kWh per vte (2013-2017)

Wat kan er beter?

- Realiseren van maatregelen voorgesteld door de energieaudit.
- Monitoren en signaleren van het energieverbruik.
- Vervangen van grote energieverbruikers door zuinigere alternatieven.
- Onderzoek warmterugwinning op luchtgroep labo's

2.2.2 Gasverbruik

Operationele doelstellingen

- Tegen 2019 daalt het gasverbruik (kWh/m²) met 6 % t.o.v. 2014.

Resultaten 2017

Voor de verwarming en koeling van het gebouw kan men 3 installaties onderscheiden:

- Een warmtepomp/koelmachine (water/water) die aangesloten is op een BEO-veld (Boorgat Energie Opslag-veld). Deze installatie bevindt zich in de kelder (-1) van het gebouw.
- Twee warmtepompen/koelmachines (lucht/water). De installatie staat buiten op het dak opgesteld op de 4de verdieping. Deze warmtepompen/koelmachines werken alternerend maar kunnen ook in cascade werken.
- Een gasgestookte condensatieketel. Deze ketel bevindt zich in het stooklokaal in de kelder (-1).

Voor de verwarming en koeling kan men het gebouw grotendeels opdelen in een kantoorgedeelte en een labogedeelte. Daarnaast zijn er nog kleinere zones, waaronder op de gelijkvloerse verdieping (GV) een hal, een eetruimte en een EHBO-lokaal. In de kelder (-1) zijn er de kleedkamers, de douches en de technische lokalen. Voor de bevochtiging van de lucht van de kantoren wordt gebruikgemaakt van een gasgestookte luchtbevochtiger. Het sanitair warm water wordt geleverd door een gasboiler. Omdat de klimatisatie van het gebouw hoofdzakelijk via (elektrische) warmtepompen gebeurt, geeft het gasverbruik niet de warmtevraag van het gebouw weer.

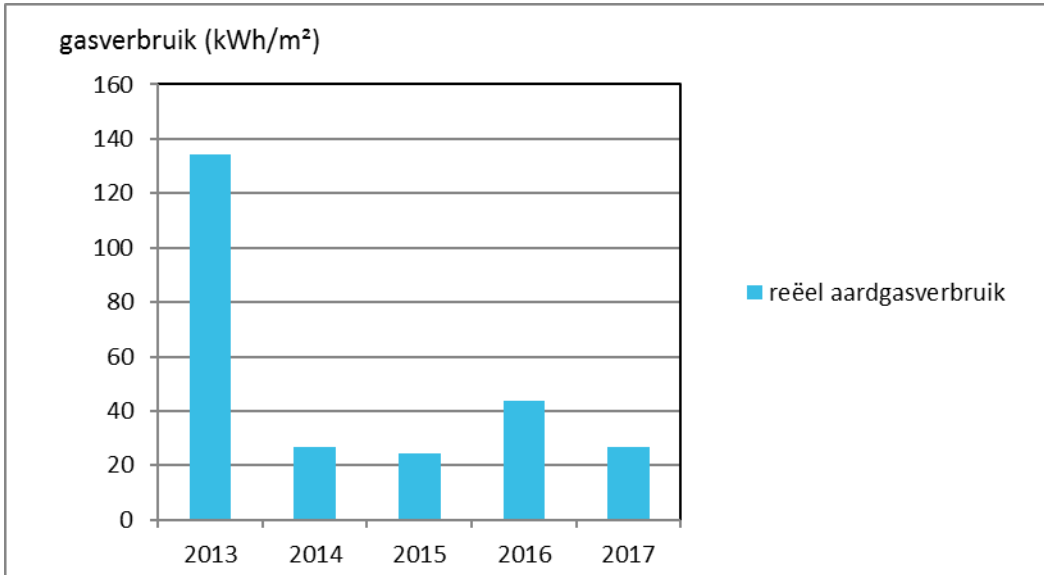
Het verbruik bedroeg 134,5 kWh/m² in 2013. Na controle van de installatie en een betere afstelling dankzij een energieaudit kon men het verbruik terugschroeven naar 26,9 kWh/m² (1.567 kWh/vte) in 2014. In 2015 werden nog bijkomende optimalisatiemaatregelen genomen, en werd het verbruik tot 24,3 kWh/m² teruggebracht, een bijkomende verlaging van 14 %. In 2016 steeg het verbruik opnieuw naar 43,5 kWh/m² of 2.654 kWh/vte. De stijging in 2016 was te verklaren doordat er een proef werd uitgevoerd met de verwarmingsinstallatie. Er werd nagegaan of het mogelijk was om tijdens zeer koude periodes het gebouw volledig te verwarmen met de aardgasketels i.p.v. gedeeltelijk. In koude periodes is het namelijk financieel voordeliger om met aardgas te verwarmen dan met elektriciteit (via de warmtepompen). Het verbruik van de gasgestookte luchtbevochtiger en de gasboiler was in 2016 nagenoeg hetzelfde als in 2015. In 2017 zakt

het verbruik terug naar 26,6 kWh/m² of 1573 kWh/vte. Tussen 2014 en 2017 nam het verbruik af met 1%. Tussen 2016 en 2017 daalde het verbruik met 39%.

Het gasverbruik kon voorlopig niet genormaliseerd worden omdat het gas op de site Gent voor de klimatisatie van het laboratorium en als extra verwarming voor het kantoorgebouw wordt gebruikt. Normalisatie met graaddagen is enkel zinvol als het gas alleen voor de verwarming van het gebouw wordt gebruikt.

Figuur 4: Gasverbruik (reëel) voor de site Gent in kWh/m² bruto vloeroppervlakte (2013-2017)

Wat kan er beter?

- Leveren van verdere inspanningen voor de optimalisatie van de systemen.
- Opsporen van energieverliezen en corrigerende maatregelen toepassen.

2.3 Emissies. Goed en minder goed

Operationele doelstellingen

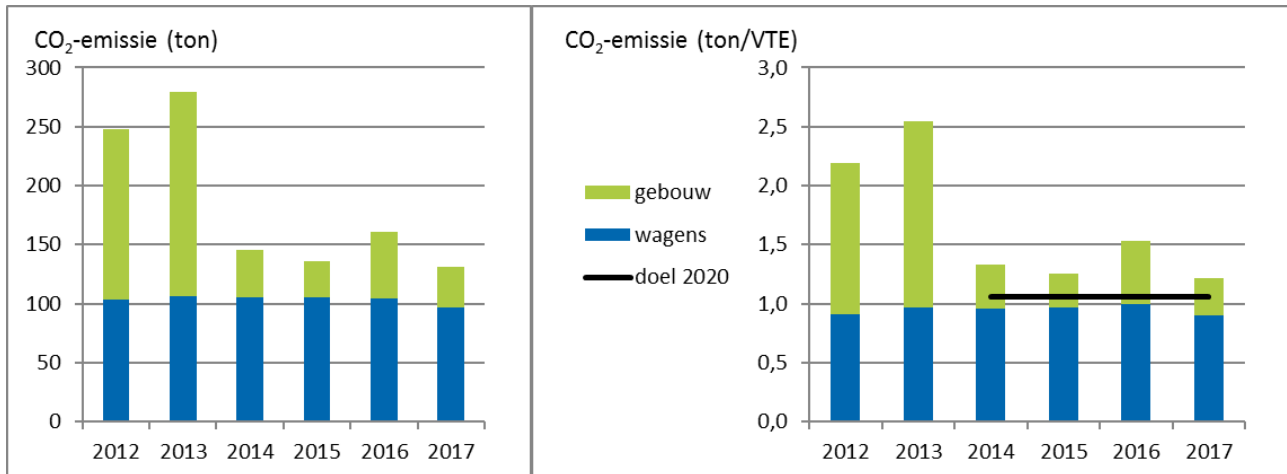
- De directe emissie van broeikasgassen (ton CO₂-equivalenten/vte) daalt met 20 % t.o.v. 2014 tegen 2019.
- 80 % van de jaarlijkse aangekochte nieuwe wagens is geen diesel.
- Het aantal gereden dienstkilometers met wagens daalt met 20 % in 2019 t.o.v. 2012.

Emissies gebouwen

De gebouwgebonden CO₂-emissie in Gent evolueerde van 144 ton CO₂ in 2012 naar 40 ton CO₂ in 2014, dankzij een betere afstelling van de stookinstallatie. Tussen 2013 en 2014 werd 77 % op CO₂-emissies bespaard. Vandaar dat we voor deze site werken met het referentiejaar 2014. Tussen 2014 en 2017 verbeterde de site met 14 %, van 0,36 ton CO₂/vte in 2014 naar 0,32 ton/vte in 2017. Absoluut werd er 5,7 ton minder uitgestoten.

De stijging in 2016 was te verklaren door de proef met de verwarmingsinstallatie.

De site scoorde hoog voor CO₂-uitstoot, maar het betreft hier een kantoorgebouw inclusief labo, wat vergelijken moeilijk maakt.

Figuur 5: Directe CO₂-emissie voor de site Gent (2012-2017): totale emissie en emissie per vte

Emissies dienstwagens

De EMAS-benchmark voor het aandeel dieselwagens in het wagenpark lag op 65 %. Het dienstwagenpark in Gent omvatte 35 dienstwagens op 31/12/2017 waarvan slechts 8 op benzine en 1 op CNG - een aandeel dieselwagens van 74,29 %.

De CO₂-emissie van dienstwagens daalde licht over de hele periode: van 103,2 ton in 2012 naar 96,7 ton in 2017. Het aantal gereden kilometers tussen 2012 en 2016 bleef status quo maar daalde in 2017 met 6%. De emissie van NO_x was 266 kg in 2017 (324 kg NO_x in 2015). De emissie van fijnstof door dienstwagens zakte van 10,9 PM_{2,5} in 2015 naar 6,2 PM_{2,5} in 2016. LAK Gent heeft een groot wagenpark. Wat emissies betreft wordt er in 2017 voor het eerst een kleine vooruitgang geboekt.

Wat kan er beter?

- Prioritair kiezen voor wagens aangedreven door schone energie bij nieuwe aankopen standplaats Gent. Voortzetten/versterken van het duurzaam aankoopbeleid inzake dienstwagens.
- Verdere optimalisatie van het verwarmingssysteem.
- Verder rationaliseren van dienstverplaatsingen, door compacte monsternameroutes en het promoten van collectief vervoer in het kader van vergaderplanning en duurzame alternatieven.

2.4 Mobiliteit. Woon-werkverkeer vergroent stilaan

Operationele doelstellingen

- Het aandeel duurzame verplaatsingen in het woon-werkverkeer verbetert met 5 procentpunten tegen 2017 (t.o.v. de mobiliteitsbevraging 2014).
- Het aantal dienstkilometers met wagens daalt met 20 % t.o.v. 2012 tegen 2019.
- De duurzame dienstverplaatsingen nemen jaarlijks met 5% toe t.o.v. 2016.

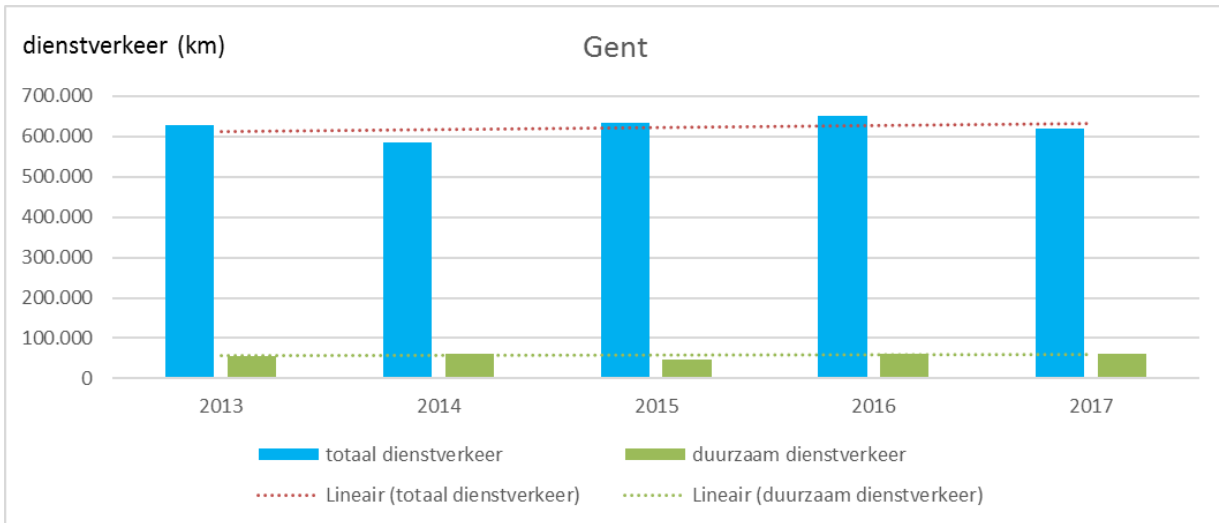
Resultaten 2017

2.4.1 Dienstreizen

Sinds 2013 zijn gegevens beschikbaar over de binnenlandse dienstverplaatsingen met diverse vervoermiddelen voor de site Gent. Binnen de VMM was deze vestiging goed voor 13 % van de dienstkilometers in 2017. In 2016 had Gent een laag aandeel in duurzame vervoermodi met 10 % ten opzichte van het VMM-totaal van 14,3 %. Dit aandeel nam gestaag toe in Gent ten opzichte van 2015, toen het nog 7 % bedroeg.

Het aantal verreden kilometers met dienstwagens nam af tussen 2013 en 2017 met 8%.

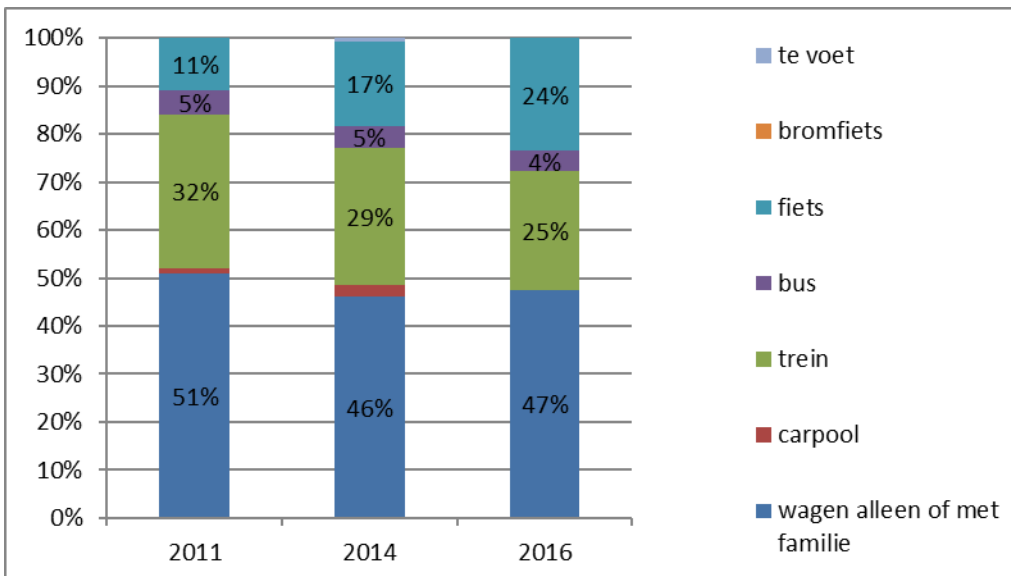
De VMM Gent staat in voor de exploitatie van de meetnetten of het beheer van de waterlopen. Voor die terreinwerkers is het openbaar vervoer geen alternatief, maar zetten wij in op de verbetering van de emissies van deze dienstwagens.

Figuur 6: Dienstverplaatsingen, personenkilometers dienstverkeer (km) op de site Gent (2013-2017)

2.4.2 Woon-werkverkeer

De site Gent ligt aan het op- en afrittencomplex van de E40, maar is ook vanuit het treinstation Gent-Sint-Pieters vlot bereikbaar met tram of fiets. Voor Gent bedroeg het aandeel duurzaam woon-werkverkeer 48 % in 2011, 52 % in 2014 en 53 % in 2016. Doel voor heel de VMM is om tegen 2020 de modal split te verbeteren, wat overeenkomt met een percentage duurzaam woon-werkverkeer boven de 52 %. Op deze vestiging is er nog potentieel voor een hoger aandeel duurzaam woon-werkverkeer.

Figuur 7: Aandeel vervoerswijzen in het woon-werkverkeer voor de site Gent (2011-2016)
(Bron: enquête woon-werkverkeer 2011-2014-2016)

Wat kan er beter?

- Responsabiliseren van de VMM-richtlijn dienstverplaatsingen.
- Stimuleren van het gebruik van videoconferenties.

- Promoten van fietsgebruik.
- Laten maken van bedrijfsmobiliteitsplan met de resultaten van de Mobiscan.

2.5 Biodiversiteit: natuur in een stedelijke omgeving

Operationele doelstelling

- De VMM onderneemt jaarlijks gerichte acties ter versterking van de biodiversiteit.
- De VMM is voortrekker inzake het gebruik van alternatieven voor pesticiden.

Resultaten 2017

De site Gent telt 320 m² verharde en 2.780 m² onverharde oppervlakte. Ze ligt in het stadsontwikkelingsgebied de LOOP, aan de stadsrand. Het gebouw zelf heeft veel glas, wat maakt dat het aantrekken van vogels weinig zin heeft. Ook is er weinig vaste wand, die bijkomend ongunstig gesitueerd is om nestkasten op te hangen. Een insectenhotel werd geplaatst aan de zuidoostzijde van het gebouw. De beide andere gevels geven schaduw gedurende een (te) grote periode van de dag. Voor vleermuizen kan het gebouw wellicht wel kansen geven. In een deel van de tuin staan siergrassen, die waar mogelijk best vervangen worden door een bloemenweide die 1 of 2 keer per jaar gemaaid wordt. Er zijn plantenvakken, enkele bomen en struiken, waar een minderheid aan streekeigen planten staan. Een gedeelte van het dak is een groendak. Aan de noordkant van het gebouw is er een wilgenbos waar buizerds broeden, maar binnen enkele jaren wordt daar een deel van gekapt voor een woonproject. Aan de oostkant is er een broekbos met verschillende inheemse bomen en struiken.

Wat kan er beter?

- Ondernemen van soortgerichte beschermingsacties om de biodiversiteit te verhogen.
- Maximaal hanteren van de principes van ecologisch groenbeheer bij het groenonderhoud.

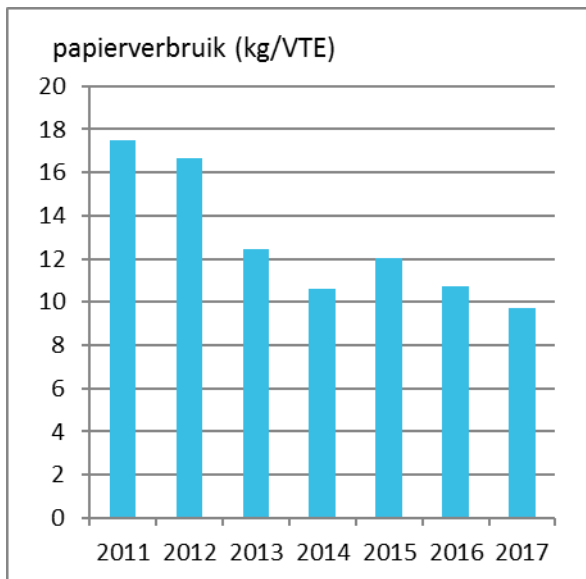
2.6 Grondstoffen: papierverbruik daalt drastisch

Operationele doelstelling

- Papierverbruik reduceren met 10 % tegen 2019 t.o.v. 2014.

Resultaten in 2017

Het papierverbruik per vte in Gent bedroeg 17,5 kg/vte in 2011 en 9,7 kg/vte in 2017. Dit is een daling met 44,5 % ten opzichte van 2011. De personeelsbezetting daalde wel ongeveer met 5% in deze periode. In 2014 werd slechts 10,6 kg/vte geprint. De doelstelling is om naar 9,5 kg/vte te evolueren in 2019, met 9,7 kg/vte in 2017 komt het behalen van de doelstelling in zicht.

Figuur 8: Papierverbruik voor printen en kopiëren voor Gent in kg/vte (2011-2017)

Wat kan er beter?

- Vervangen van monsterregistratie door QR-codes, barcodes.
- Verder implementeren van elektronisch handtekenen van alle communicatie.
- Elektronisch rapporteren naar klanten.
- Digitaal bijhouden van technische registraties

2.7 Afval. Gunstige evolutie

Operationele doelstellingen

- De hoeveelheid restafval (kg/vte) neemt af met 40 % tegen 2019 t.o.v. 2014.
- De hoeveelheid pmd (kg/vte) neemt af met 30 % tegen 2019 t.o.v. 2014.

Resultaten 2017

Op de locatie Gent gebeurt de registratie voor restafval, pmd en papier en karton met volumeschatting sinds 2014. Vanaf 2014 is de registratie ook het meest volledig, met inbegrip van het gevaarlijk afval van de laboactiviteiten en de correcte sortering van al de afvalstromen. Voor de massabepaling worden de gemeten volumes omgerekend met omzettingsfactoren bepaald op de locatie Gent voor restafval, op de locatie Aalst voor papier en karton, en op de locatie Oostende administratie voor pmd.

De locatie Gent produceerde 32.245 kg afval in 2012, 59.536 kg in 2016 en 19.526 kg in 2017, hetzij 284 kg/vte, 426 kg/vte en 218 kg/vte. Tussen 2014 en 2015 daalde de totale afvalhoeveelheid met 49,5 %, maar in 2016 was er een aanzienlijke stijging, voornamelijk toe te schrijven aan de toename van het gevaarlijk afval. In 2017 benaderen we de cijfers van 2015.

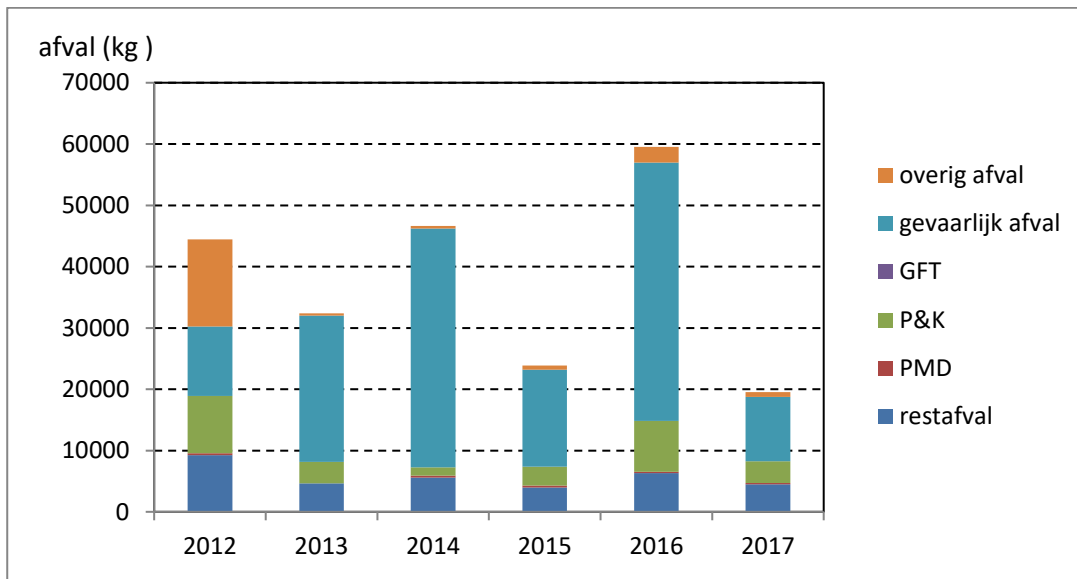
Als we naar de fracties zelf kijken, was er een zeer gunstige evolutie voor pmd. De fractie daalde met 36,5% t.o.v. 2014. Gent komt nu met 1,94 kg/VTE in de buurt van het VMM gemiddelde (1,7 kg/VTE).

De restfractie daalde tussen 2014-2017 met 18,4 %. De stijging in 2016 werd te niet gedaan. Plastiekfolie wordt sinds 2016 apart opgehaald maar met 0,31 kg per VTE is er nog marge voor een betere scheiding (ter vergelijking: Hasselt komt aan 4,8 kg/VTE).

De fracties restafval, papier en karton en pmd bedroegen in 2017 respectievelijk 41,5 kg/vte, 33 kg/vte en 1,9 kg/vte. De hoeveelheid pmd daalde net onder de VMM-benchmark, een gunstige evolutie binnen de VMM.

De daling van gevaarlijk afval heeft te maken met het ledigen van opslagtanks, wat jaarlijks nodig is, maar met een kleine variatie in de frequentie. In 2017 komt 31% van het gevaarlijk afval bij VMM uit Gent. De toename van papier en karton en overig afval in 2016 had te maken met de verhuizing van het lab Oostende naar het lab Gent, wat tot opruimoperaties leidde op de site Gent. In 2017 valt dit weg.

De locatie Gent scoort voor de fracties restafval, papier en karton en pmd opnieuw onder de EMAS-benchmark. De restafvalproductie per vte is wel nog steeds het dubbele van de gemiddelde VMM-locaties in 2017. Gent komt op de tweede plaats van grootste restafvalproducent.

Figuur 9: Afvalproductie per fractie op de site Gent (2012-2017)

Wat kan er beter?

- Automatische weging restafval bij ophaling vanaf 2016.
- Catering in de eetruimte optimaliseren voor het aspect afval.
- Apart sorteren van plasticfolie vanaf 2016 en beter sorteren voor deze fractie.
- Onderzoek naar de haalbaarheid om het aanbod van het leidingwater te verbeteren.
- Sensibiliseren voor het vermijden van afval.

2.8 Duurzame overheidsopdrachten

Operationele doelstelling

- 80 % van de overheidsopdrachten verlopen duurzaam tegen 2019 en worden geregistreerd via indicatoren.

Wat kan er beter?

- Opmaak van een praktische interne handleiding binnen de dienst.

3 MILIEUACTIEPLAN

Concrete EMAS-acties per kernindicator

VMM/EMAS/REG/007 – ACTIEPLAN GENT 2016-2019						
EMAS kernindicator	Stragische doelstellingen 2020 VMM breed	Operationele doelstellingen periode 2016-2019 LOCATIE	Nr	Datum input actie	Uit te voeren vóór (datum)	Omschrijving actie
water	Het minimaliseren van het gebruik van leidingwater (LW) en grondwater (GW) en het maximaliseren van de substitutie door regenwater (RW). (best in class) Maximaliseren van infiltratie (RW) op eigen domeinen.	De substitutie van het gebruik van leidingwater door regenwater en grondwater is gemaximaliseerd.	1	19/05/2016	2018	Kosten-Baten maken van de uitbreiding van regenwaterrecuperatie
		Het waterverbruik (leiding- en regenwater) blijft status quo tov 2014 in 2019	2	19/05/2016	2016-2019	Binnen de labo-omgeving glasafval niet uitspoelen tenzij er een veiligheidsrisico of geurhinder kan optreden.
			3	19/05/2016	2017	Het drinken van kraantjeswater aantrekkelijker maken
	De VMM behandelt zijn afvalwater volgens de opgelegde wettelijke normen en is een trendsetter inzake de behandeling van afvalwater naar de bedrijven en de huishoudens die ze controleert en adviseert	De VMM behandelt zijn afvalwater volgens de opgelegde wettelijke normen en is een trendsetter inzake de behandeling van afvalwater naar de bedrijven en de huishoudens die ze controleert en adviseert.	4	19/05/2016	2016	Binnen de labo-omgeving afstellen programmatie van de vaatwasmachines met kortere cyclus door rechtstreeks aansluiten op warm water.
			5	19/05/2016	2016	Binnen de labo-omgeving procedure aanpassen waardoor afwasmachines steeds vol draaien.
			6	19/05/2016	2017	Afkoppelen van de spoelbakken -2.10 van de opvangtank

			7	19/05/2016	2016-2019	Reduceren spoelwater bio-stalen door reductie van volumes.
			8	19/05/2016	2017-2019	Sensibilisering naar bezoekers toe wat VMM juist allemaal doet in het gebouw (via infobord)
lucht - emissies	De VMM verlaagt haar broeikasgasemissie (kton CO ₂ -equivalenten) met 30% tegen 2020 met 2013 als referentiejaar door directe* emissiereductie.	De directe emissie van broeikasgassen (ton CO ₂ -equivalenten/VTE) daalt met 20% tov 2014 tegen 2019	9	19/05/2016	2017-2019	Fietsgebruik promoten via WIL activiteiten
			10	19/05/2016	2017-2019	Elektrische fietsen, inclusief regenkledij, permanent ter beschikking stellen van het personeel op de buitendienst
			11	19/05/2016	2017	Haalbaarheidsonderzoek gebruik van Cambio abonnement
			12	8/09/2016	9/07/1905	VMM participeert aan het project Green Origin van Air liquide hierdoor zijn de aangeleverde luchtgassen CO ₂ neutraal,
			13	19/05/2016	2017	Aanpassen van de comforttemperatuur in de administratieve zones van het gebouw
	14		27/09/2016	2017	Haalbaarheidsonderzoek verhoging bovengrens comforttemperatuur in de administratieve zones in functie van koeling labo en mits mogelijkheid tot aanpassing huurovereenkomst.	
	De VMM zal tegen 2020 slechts 60% dieselwagens hebben, zoals voorgeschreven in het Vlaams Actieplan Lucht.		15	19/05/2016	2017-2019	Aankoop dienstwagens moeten steeds goedkeuring van locatieverantwoordelijke krijgen
			16	19/05/2016	2017-2019	Prioritair kiezen voor wagens aangedreven op schone energie bij nieuwe aankopen

	referentiejaar		25	19/05/2016	2019	Onderzoek plaatsing van warmtewisselaar op lucht labo/kantoor
			26	19/05/2016	2016	Temperatuurinstellingen van drankautomaat regelen
			27	19/05/2016	2016-2017	Energieconsultant het energieverbruik laten opvolgen en verbeteringsvoorstellen uitvoeren
			28	19/05/2016	2016-2019	Oude elektrische toestellen in het labo vervangen door nieuwe energievriendelijkere varianten
			29	19/05/2016	2016-2019	Gebruik van labotoestellen optimaliseren
			30	19/05/2016	2016-2019	Sensibiliseren om bij niet gebruik van elektrische toestellen ze af te zetten
			31	19/05/2016	2017	Optimaliseren van lichtinstellingen
			32	19/05/2016	2017-2019	Sensibilisering om trekkasten waar mogelijk steeds uit te zetten
			33	19/05/2016	2017	Energiezuinige afstelling en controle van de thermostaten op de chauffages
materialen	Papierverbruik met 50% reduceren tegen 2020 (kg/VTE), met 2011 als referentiejaar	Het papierverbruik (kg/VTE) vermindert met 10% tov 2014	34	19/05/2016	2016-2019	Verder implementeren van elektronische handtekenen van alle communicatie, documenten binnen en buiten VMM
			35	19/05/2016	2017-2019	Verpakkingsmateriaal van leveringen laten meenemen door leveranciers
			36	19/05/2016	2017	Elektronisch rapporteren naar klanten

			37	19/05/2016	2017	Aantal vuilbakken (rest) verminderen per bureau, de vuilbakken duidelijk labelen
			38	19/05/2016	2018	Monsterregistratie - (Ontvangstdocumenten, analysebulletins, ...vervangen door QR-codes, barcodes.
			39	19/05/2016	2018	Technische registraties digitaal bijhouden
			40	19/05/2016	2018	Externe labo's elektronisch laten rapporteren naar VMM
			41	19/05/2016	2018-2019	Geautomatiseerd document beheersysteem invoeren
			42	19/05/2016	2018	Het gebruik van laptop voor vergaderingen voorkomt het onnodig afdrukken van verslagen, nota's. Agenda steeds projecteren
			43	19/05/2016	2017	Onderzoek naar de mogelijkheid van aanschaf van A1-papierformaat voor de plotter
			44	19/05/2016	2018	Zo weinig mogelijk analoge dossiers (opvragen/verzenden): afstemmen adviesperiode
m o b i l i t e i t	Zowel bij	80% van de jaarlijkse	45	19/05/2016	2017	Werkkledij ter plaatse wassen en drogen.

	dienstverplaatsingen als bij woon-werkvervoer de modal split* verbeteren	aankopen van nieuwe wagens is niet-diesel.	46	19/05/2016	2017	Meer inzetten op de fiets voor woon-werkverkeer naar de locatie
			47	25/07/2016	2017	Mobiscan laten uitvoeren voor de vestiging
			48	19/05/2016	2017-2019	Vermijden dat 2 personen per afdeling naar een vergadering gaan indien mogelijk (met juiste mandaat)
			49	19/05/2016	2018	Bereikbaarheidsprofiel van de vestiging maken
			50	19/05/2016	2018	Het voorzien van Laadpalen voor E-wagens, E-fietsen, ... en een reglementering hiervoor uitwerken
	VMM verhoogt het aantal dagen telewerk met 20% tegen 2020 met 2012 als referentiejaar	51	19/05/2016	2017-2019	Thuiswerk en/of telewerk verder implementeren	
biodiversiteit	Gronden in beheer van de VMM worden beheerd volgens de principes van ecologisch groenbeheer	VMM neemt jaarlijks gerichte acties ter versterking van de biodiversiteit.	52	19/05/2016	2016	Vogelstickers voorzien op vensters
			53	19/05/2016	2017-2019	De principes van ecologisch groenbeheer maximaal hanteren bij het groenonderhoud.
	Bijdragen aan de UN-doelstellingen inzake tegengaan van het verlies aan biodiversiteit tegen 2020	54	19/05/2016	2017-2019	Het nemen van soortgerichte beschermingsacties om de biodiversiteit te verhogen	
	De VMM voldoet steeds aan het nulgebruik van	VMM is voortrekker inzake het gebruik van alternatieven voor	55	19/05/2016	2016	Sensibiliseringsbordje dat het LAK Gent dit hier een pesticidenvrije zone is

